

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan

We lezen in Lukas 10:25

En zie, een wetgeleerde stond op om Hem te verzoeken en zei: Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?

Een wetgeleerde is in feite hetzelfde als een Schriftgeleerde. De wetgeleerden maakten studie van de wet, met name de vijf boeken van Mozes, de Thora.

Hij stond op. Hij zat dus eerst te luisteren en ging toen staan om de discussie met Jezus aan te gaan.

Hij stond op om Hem te verzoeken; dat kan ook betekenen: Om Hem te testen.

Rabbijnen hadden soms de gewoonte om moeilijke leerkwesties aan de orde te stellen om de ander op diens kennis te toetsen.

Mogelijk is het ook zijn bedoeling om Jezus in de val te lokken.

Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?

Van zalig worden door genade had het wettische Jodendom geen begrip. Wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?

26 En Hij zei tot hem: Wat staat in de wet geschreven? Hoe leest gij?

Jezus stelt een tegenvraag en dat is in de Rabbijnse discussie gebruikelijk. Hij vraagt de wetgeleerde wat geschreven staat in de Thora.

En dan noemt de wetgeleerde een gedeelte uit Deut. 6:4 wat zó centraal staat in de Joodse belijdenis, dat een rechtgeaard Jood deze woorden tweemaal per dag opzegt.

Dit woord is kennelijk voor de Joden zó belangrijk en staat zó centraal, dat zij daar tweemaal per dag aan herinnerd willen worden.

Zij willen dit belangrijke woord uit Deut. 6:4 tweemaal per dag in hun gedachten prenten.

27 Hij antwoordde en zei: Gij zult de Here, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht en met geheel uw verstand, en uw naaste als uzelf.

Wat valt op uit dit gedeelte? Wat opvalt is het woordje "geheel".

Het wordt vier keer genoemd namelijk:

- God liefhebben met heel je hart (het hart is het centrum van het innerlijk leven).
- God liefhebben met heel je ziel (met heel je gevoelen).
- God liefhebben met al je kracht (de inzet van je lichaam).
- God liefhebben met heel je verstand.

Hem liefhebben met heel je wezen als mens. Maar ook, je naaste liefhebben als jezelf.

Het is goed om het nodige zelfrespect en zelfvertrouwen te hebben. Een mens heeft zichzelf lief en dat mag ook volgens de Schrift en je mag zelfrespect hebben.

Maar ook: Je naaste liefhebben als jezelf. Wat je jezelf gunt, gun dat ook je naaste.

28 En Hij zei tot hem: Gij hebt juist geantwoord; doe dat en gij zult leven.

God liefhebben boven alles en je naaste als jezelf kunnen wij alleen door en in de kracht van God.

29 Maar hij wilde zich rechtvaardigen en zei tot Jezus: En wie is mijn naaste?

Wie is mijn naaste was toen al een strijdvraag. Is mijn naaste alleen mijn volksgenoot of ook een vreemde?

Wie is mijn naaste? Jezus definieert het begrip "naaste" niet, maar laat zien dat een mens alleen iemands naaste kan zijn in een bepaalde situatie.

Een zoeloe in Afrika of een Eskimo in Alaska is ook mijn naaste, maar een mens kan alleen maar mijn naaste zijn, als zich een bepaalde situatie tussen hem en mij voor doet.

30 Daarop hernam Jezus en zei: Een zeker mens daalde af van Jeruzalem naar Jericho en viel in de handen van rovers, die hem niet alleen uitschudden, maar ook slagen en weggingen, terwijl zij hem halfdood lieten liggen.

De weg van Jeruzalem naar Jericho is een 27 km. lange en bochtige weg door rotsachtig gebied en was toen een ideaal operatieterrein voor rovers.

Die rovers gaven hem slagen. Blijkbaar omdat hij zich verzette.

En die rovers lieten hem halfdood liggen. Criminelen kunnen meedogenloos zijn.

31a Bij geval daalde een priester af langs die weg.

Een priester, iemand die met Gods wil bekend was, iemand die in Zijn dienst stond. Van hem mocht men barmhartigheid verwachten.

Er woonden destijds veel priesters in Jericho en deze ging weer naar huis nadat hij de dienst voor de Heer had verricht.

31b En deze zag hem, doch ging aan de overzijde voorbij.

Deze priester ging opzettelijk aan de overzijde voorbij. Hij vond het lastig en het kwam hem niet uit.

Wie haastig is, kan ook in dit soort situaties komen. Het komt mij nu niet uit!

32 Evenzo ging ook een Leviet langs die plaats, en hij zag hem en ging aan de overzijde voorbij.

De Leviet is ook een ambtsdrager die zijn hart toesloot voor de situatie waarmee hij geconfronteerd werd.

Ook hij ging opzettelijk aan de overzijde voorbij. Jezus geselt hier de zelfzucht en de onbarmhartigheid van de geestelijke leiders.

33 Doch een Samaritaan, die op reis was, kwam in zijn nabijheid, en toen hij hem zag, werd hij met ontferming bewogen.

De Samaritaan werd veracht door de orthodoxe Joden. Maar deze Samaritaan beschaamt juist de anderen. Deze Samaritaan was ook op reis en had ook zijn zaken te doen.

Het kwam hem waarschijnlijk ook niet zo gelegen, maar zijn hart, zijn geweten, sprak!

34 En hij ging naar hem toe, verbond zijn wonden, goot er olie en wijn op en hij zette hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en verzorgde hem.

Olie verzacht en wijn reinigt de wond.

Deze Samaritaan was barmhartig en hij had zijn naaste lief als zichzelf. Hij zat zelf graag op zijn rijdier maar nu was het de plek voor zijn gewonde naaste.

Deze Samaritaan was een buitengewone kerel! Hij bracht hem naar een herberg en verzorgde hem!

Maar dat was nog niet alles van deze barmhartige Samaritaan:

35 En de volgende dag stelde hij de waard twee schellingen ter hand en zei: Verzorg hem.

Twee schellingen is ongeveer 2x het dagloon van een arbeider. En alsof dat nog niet genoeg was zij de man tegen de herbergier:

En mocht gij meer kosten hebben, dan zal ik ze u vergoeden, op mijn terugreis.

Hij logeerde hier blijkbaar vaker en was bij de waard bekend.

Deze Samaritaan had werkelijk zijn naaste lief als zichzelf.

36 Wie van deze drie dunkt u, dat de naaste geweest is van de man, die in handen der rovers was gevallen?

37 Hij zei: Die hem barmhartigheid bewezen heeft

De wetgeleerde vermijdt hier de gehate naam Samaritaan maar erkent wel dat juist deze Samaritaan begrip had wie zijn naaste was.

En Jezus zei tot hem: Ga heen, doe gij evenzo.

Wat een wijsheid van boven komt tot ons in de woorden van Jezus in deze gelijkenis van Hem over de barmhartige Samaritaan.

Hij is het waard, dat wij Hem liefhebben boven alle dingen en onze naaste als onszelf.